

6. Accounting and Financial Reporting Law, no. 287 dated 15.12.2017. In: Official Monitor no. 1-6, no. 22 dated 05.01.2018. Available at: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136356&lang=ro#

7. International Accounting Standards IAS 1 Presentation of Financial Statements, IAS 7 Statement of Cash Flows. Available at: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>

8. National Accounting Standard "Presentation of Financial Statements". In: Official Monitor No. 177-181 art. 1224 dated 16-08-2013 with subsequent amendments. Available at: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#

УДК 657.6

Брюховецька Ірина Олександрівна,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів та страхової справи,
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
м. Київ, Україна*
Давидюк Анна Романівна,
*здобувач вищої освіти,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
м. Київ, Україна*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ТЕОРІЇ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Бухгалтерський облік визначається не лише регулятивними вимогами, але й теоретичними концепціями, які визначають його сутність та цільові орієнтації. Україна, як і світ, стикається з постійним розвитком бухгалтерської теорії та практики. Бухгалтерський облік базується на різних теоріях та концепціях. Одна з найпоширеніших – теорія подвійного обліку, яка вперше сформульована Лука Пачоллі в XV столітті. У сучасному світі домінує концепція Міжнародних стандартів фінансової звітності, що об'єднує об'єднану бухгалтерську практику на світовому рівні. Однією з основних теорій бухгалтерського обліку є теорія створення вартості, яка визначає бухгалтерський облік як інструмент економічного управління, спрямований на формування та використання економічної вартості підприємства. Також, теорія розширення звітності розглядає облік як засіб забезпечення інформації не тільки для внутрішнього управління, але й для зовнішніх зацікавлених сторін.

Концепція бухгалтерського обліку є базовими принципами та підходами, які стають основними напрямками ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Концепція підприємства визначає підприємство як економічний суб'єкт, який має самостійний фінансовий стан та здатність укладати угоди. Концепція періодичності уточнює, що фінансова звітність повинна бути складена за конкретний час (за звичний рік). Концепція вартості визначає, що активи та пасиви повинні бути визнані в обліку на основі їх вартості на момент створення. В Україні бухгалтерський облік регулюється Законом

«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Країна активно впроваджує міжнародні стандарти для забезпечення високого рівня фінансової звітності та привабливості для іноземних інвесторів. В останні роки активно впроваджується концепція подвійного обліку та відкритості інформації. Перехід до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСФЗ) є частиною цієї стратегії. У світі також спостерігається тенденція до глобалізації бухгалтерських стандартів та адаптації до міжнародного бізнес-середовища. Останнім часом в Україні активно розвивається електронний бухгалтерський облік. Системи електронного обліку та звітності, такі як "М.СФЕРА", не дозволяють автоматизувати процеси бухгалтерського обліку та забезпечують ефективний обмін даними з контролюючими органами. Бухгалтерський облік тісно пов'язаний із системою оподаткування. Україна використовує Податковий кодекс, який визначає правила оподаткування різних видів діяльності та встановлює ставки податків. Зростання ролі електронних технологій, впровадження хмарних сервісів для обліку, аналізу та звітності, а також активне використання програмного забезпечення для автоматизації рутинних операцій є сучасними тенденціями в області бухгалтерського обліку в Україні. У бухгалтерському обліку є принципи.

Принципи бухгалтерського обліку – це основні засади, на яких здійснюються його функції в мікроекономічному середовищі, тобто для суб'єктів господарської діяльності. Вони формуються залежно від національних особливостей і суспільно-економічного розвитку країни, форм власності, капіталу, способів господарювання. В Україні найважливішими в бухгалтерському обліку є принципи автономності, безперервності, доказовості, грошової оцінки, собівартості, обачності, закріплення власності, дискретності, нарахування, суттєвості, правомочності, відповідності, облікової політики, реалізації та періодизації. Принцип автономності означає, що суб'єкт господарювання веде облік власної діяльності автономно, незалежно від засновників (власників капіталу); відповідно до національного законодавства складає бухгалтерську (фінансову) звітність, визначає результати господарювання, несе майнову та правову відповідальність перед контрагентами, сплачує податки, здійснює розрахунки з працівниками за виконані роботи, з дебіторами та кредиторами, банками, іншими кредитними установами та інвесторами. Суб'єкт господарювання повинен дотримуватися принципу автономності в усіх аспектах діяльності незалежно від його організаційно-правової форми. Принцип безперервності полягає в тому, що підприємство відповідно до його установчих документів має намір здійснювати господарську діяльність безперервно й постійно, відображаючи її в системі бухгалтерського обліку. Згідно з цим принципом господарські засоби відображаються в обліку й балансі за ціною їх фактичного придбання чи власного виробництва, а не за ринковою ціною на момент обліку. Доходи й витрати відображаються в обліку та звітності безперервно, що дає змогу визначати на будь-яку звітну дату результати діяльності підприємства, забезпечує довіру до нього акціонерів та інвесторів. У разі припинення діяльності підприємства безперервність відображення результатів його

фінансово-господарської діяльності гарантує захист від псевдо банкрутств а та інших негативних випадкових явищ. Принцип доказовості результатів господарювання та використання власного і залученого капіталу ґрунтується на застосуванні суцільного документування всіх господарських операцій на підприємстві. При цьому первинні документи, де зафіксовано факт здійснення господарської операції відповідно до нормативно-правових актів, повинні мати обов'язкові реквізити, які стверджують їх юридичну доказовість [1].

Принцип собівартості полягає в тому, що сировина, матеріали, засоби праці, вироблена продукція відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю їх придбання чи виробництва, тобто за фактичними витратами. Цей принцип ґрунтується на грошовому вимірнику використання суб'єктом господарювання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів у створенні нового продукту [2]. Застосування цього принципу дає змогу визначати ефективність господарювання, обчислювати ціни виробника за допомогою показника собівартості й порівнювати їх із цінами на товарному ринку. Принцип собівартості продукції (робіт, послуг) у бухгалтерському обліку в ринкових умовах – важлива передумова для обґрунтування ринкової ціни, маркетингових досліджень ринку, якості та дизайну виробів тощо.

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку пов'язані з удосконаленням інформаційних технологій та змінами в економіці. Використання штучного інтелекту та блокчейн-технологій може значно покращити ефективність бухгалтерського обліку та забезпечити його надійність та сприяє підвищенню ефективності та точності обліку, а також забезпечити більшу прозорість у фінансових операціях. Розвиток електронного обліку та впровадження концепції "бухгалтерія 4.0" можуть стати ключовими трендами у майбутньому. З розвитком глобальної економіки важливу роль відіграє міжнародне співробітництво в галузі бухгалтерського обліку. Обмін досвідом та впровадження єдиної системи стандартів дозволяє підприємствам з різними країнами працювати за єдиними правилами.

Бухгалтерський облік є ключовою складовою фінансового управління як в Україні, так і в світі. Теорії та концепції бухгалтерського обліку постійно змінюються та адаптуються до нових умов, сприяючи розвитку цієї важливої галузі. Впровадження технологій та співробітництво на світовому рівні сприяють розвитку цієї галузі, забезпечуючи якісну та об'єктивну фінансову інформацію для управлінських рішень та інвесторів. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку пов'язані із завданням забезпечення відповідності сучасним тенденціям та вимогам, що ставить перед бухгалтерською професією низку важливих викликів у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Осмятченко В., Олійник В. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. *Економічний вісник*. 2018. Серія: фінанси, облік, оподаткування, № 2. С. 131–135. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ehsfat_2018_2_20.pdf (дата звернення: 25.11.2023).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 25.11.2023)
УДК 657.6

Гнилицька Лариса Володимирівна,
*д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

Саттаров Арсеній Ігорович,
*аспірант кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ БЕЗПЕКО-ОРІЄНТОВНОГО ОБЛІКУ

Безпеко-орієнтовний облік є чи не «наймолодшою» концепцією бухгалтерського обліку, що з'явилася у середині 10 років 21-го сторіччя, однак з кожним роком набуває усе більшої прихильності серед зарубіжних та вітчизняних науковців і практиків в галузі обліку та аудиту. Популярність цієї концепції в Україні викликана, передусім, зростанням загроз економічного, соціального та політичного характеру, що мають як локальний, так і глобальний вплив на діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання на фоні повномасштабних військових дій. Відтак підприємці, щоб вберегти свій бізнес, змушені відшуковувати внутрішні механізми протидії загрозам та створювати інформаційні бар'єри недобросовісній конкуренції, глобалізаційному поглинанню, корупції, рейдерству, фінансовому шахрайству тощо.

Концепція безпеко-орієнтовного обліку передбачає розуміння обліку як цілісної інформаційної системи стратегічного типу, що генерує релевантну та достовірну інформацію про внутрішні бізнес-процеси та зовнішнє середовище функціонування суб'єкта господарювання для оцінювання його конкурентних переваг, превентивного управління ризиками та упередження загроз безпечній діяльності та сталому розвитку.

Завдання безпеко-орієнтовного обліку включають: обґрунтування управлінських рішень про доцільність здійснення безпекових заходів з позиції оцінювання вигод та витрат; контроль за збереженням та ефективним використанням корпоративних ресурсів підприємства; ідентифікацію підприємницьких ризиків за даними бухгалтерського обліку та звітності суб'єкта господарювання; мінімізацію інформаційних ризиків; забезпечення захисту облікової інформації, яка відноситься до комерційної таємниці; оцінювання впливу внутрішнього конфлікту інтересів при досягненні КРІ підприємства; оцінювання конкурентних переваг підприємства тощо.

Виконання зазначених завдань потребує змін у розумінні предмета бухгалтерського обліку та посилює вимоги до якості облікової інформації. У цьому контексті предметом бухгалтерського обліку мають виступати ретроспективні та перспективні параметри господарської діяльності